

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Svmmma Totivs Theologiæ S. Thomæ Aqvinatis, Doctoris Angelici Ordinis Prædicatorum

Tertiæ Partis Volumen Secundum

Thomas <von Aquin, Heiliger>

Romæ, 1619

De his quæ in celebratione huius mysterij dicuntur. 4

urn:nbn:de:hbz:466:1-38725

conscientiæ puritatem: & propter multiplicem laborem, quo talis pannus præparatur, ad significandam Christi passionem.

Ad octauum dicendum, quòd dispensatio sacramentorum pertinet ad ministros ecclesiæ: sed consecratio eorum est ab ipso Deo. Et ideò ministri ecclesiæ non habent aliquid statuere circa formam consecrationis, sed circa vsum Sacramenti, & modum celebrandi. Et ideò si sacerdos verba consecrationis proferat super materia debita, cum intentione consecrandi, absque omnibus prædictis, scilicet domo & altari, calice, & corporali consecratis, & cæteris huiusmodi per ecclesiam institutis: consecrat quidem in rei veritate corpus Christi, peccat tamen grauius, ritum ecclesiæ non seruans.

ARTIC. IV.

Utrum conuenienter ordinentur ea quæ circa hoc sacramentum dicuntur?

507

4. d. 1. q.

1. 2. 5. q.

1. ad 2.

et d. 8. in

expos. li.

et d. 13.

in expos.

li. princ.

et d. 15.

q. 4. a. 3.

q. 1. co. et

1. Tim. 2

de. 1. col.

2. in pr.

AD quartum sic proceditur. Videtur, quòd inconuenienter ordinentur ea quæ circa hoc sacramentum dicuntur. Hoc enim sacramentum verbis Christi consecratur, vt Ambrosius dicit in lib. de Sacramento. Non ergo debent aliqua alia in hoc sacramento dici, quam verba Christi.

¶ 2 Præterea, Verba & facta Christi nobis per Euangelium innotescunt. Sed quædam dicuntur circa consecrationem huius sacramenti, quæ in Euangelij non ponuntur: non enim legitur in Euangelio quòd Christus in consecratione huius sacramenti, oculos ad cælum leuauerit. Similiter etiam in Euangelij dicitur, Accipite, & comedite: nec ponitur, omnes: cum in celebratione huius sacramenti dicitur, Eleuatis oculis in cælum. & iterum, Accipite & manducate ex hoc omnes. Inconuenienter ergo huiusmodi verba dicuntur in celebratione huius sacramenti.

¶ 3 Præterea, Omnia sacramenta ordinantur ad salutem fidelium. Sed in celebratione aliorum sa-

cra-

eramentorum non fit communis oratio pro salute
fidelium defunctorum. Ergo inconuenienter fit in
hoc sacramento.

¶ 4 Præterea, Baptismus dicitur specialiter fidei
sacramentum. Ea ergo quæ pertinent ad instructio-
nem fidei, magis debent circa baptismum tradi, quã
circa hoc sacramentum, sicut doctrina Apostolica
& Euangelica.

¶ 5 Præterea, In omni sacramento exigitur de-
uotio fidelium. Non ergo magis in hoc sacramen-
to, quã in alijs deberet excitari deuotio fidelium,
per laudes diuinas, & per admonitiones: puta, cum
dicitur, Sursum corda.

¶ 6 Præterea, Minister huius sacramenti est sa-
cerdos, ut dictum est *. Omnia ergo quæ in hoc sa-
cramento dicuntur, à sacerdote dici deberent, & non
quædam à ministris, quædam à choro.

q. 82. a. 1

¶ 7 Præterea, Hoc sacramentum per certitudinẽ
operatur virtus diuina. Superflue ergo sacerdos pe-
tit huius sacramenti perfectionem, cum dicit, Quam
oblationem tu Deus in omnibus, &c.

¶ 8 Præterea, Sacrificium nouæ legis multo est
excellentius, quam sacrificium antiquorum Patrum.
Inconuenienter ergo sacerdos petit, quod hoc sacri-
ficiu habebatur sicut sacrificium Abel, Abrahæ, &
Melchisedech.

¶ 9 Præterea, Corpus Christi, sicut non incipit
esse in hoc sacramento per loci mutationem (ut su-
pra dictum est *) ita etiam nec esse desinit. Incon-
uenienter ergo sacerdos petit, Iube hæc perferri per
manus sancti angeli tui in sublime altare tuum.

q. 72. a. 2

SED contra est, quod dicitur de Consecratione
dist. 1. Iacobus frater Domini secundum carnem,
cui primum credita est Hierosolymitana ecclesia,
& Basilius Cæsariensis Episcopus, ediderunt nobis
Missæ celebrationem. Ex quorum auctoritate patet
conuenienter singula circa hoc dici.

De conf.
d. 1. c. Iac-
obus fra-
ter Do-
mini.

RESPONDEO dicendum, quod quia in hoc

Et 2 sa-

sacramento totum mysterium nostræ salutis compre-
 henditur: ideò præ cæteris sacramentis cum maiori
 solemnitate agitur. Et quia scriptum est Eccle-
 siast. 4. Custodi pedem tuum ingrediens domum Do-
 mini. & Ecclesiast. 18. Ante orationem præpara ani-
 mam tuam: ideò ante celebrationem huius myste-
 rij, primo quidem præmittitur preparatio quædam,
 ad dignè agenda ea quæ sequuntur. Cuius præpara-
 tionis prima pars est laus diuina, quæ fit in introitu,
 secundum illud Psal. 49. Sacrificium laudis honorifi-
 cabit me, & illic iter, quo ostendam illi salutare
 Dei. Et sumitur hoc, vt pluries de Psalmis, vel
 saltem cum Psalmis cantatur: quia vt Dionysius di-
 cit * in tertio cap ecclesiastica hierarchiæ, Psalmi
 comprehendunt per modum laudis, quicquid in
 sacra Scriptura continetur. Secunda pars conti-
 net commemorationem præsentis miseriæ, dum
 misericordia petitur, dicendo, Kyrie eleison; ter
 quidem pro persona Patris; ter autem pro persona
 Filij, cum dicitur, Christe eleison; & ter pro per-
 sona Spiritus sancti, cum subditur, Kyrie eleison,
 contra triplicem miseriam, ignorantiæ, culpæ &
 pœnæ: vel ad significandum, quòd omnes persone
 sunt in se inuicem. Tertia autem pars commemo-
 rat cælestem gloriam, ad quam tendimus post
 præsentem vitam & miseriam, dicendo, Gloria
 in excelsis Deo, quæ cantatur in festis, in quibus
 commemoratur cælestis gloria; intermittitur au-
 tem in officijs luctuosis, quæ ad commemoratio-
 nem miseriæ pertinent. Quarta autem pars conti-
 net orationem, quam sacerdos pro populo facit,
 vt digni habeantur tantis mysterijs. Secundo au-
 tem præmittitur instructio fidelis populi: quia hoc
 sacramentum est mysterium fidei, vt supra habi-
 tum est *. Quæ quidem instructio dispositiuè qui-
 dem fit per doctrinam Prophetarum & Apostolo-
 rum, quæ in ecclesia legitur per Lectores & Sub-
 diaconos. Postquam lectionem cantatur à choro
 gra-

c. 7. eccl.
 hier. in-
 ter prin.
 & med.

278. a. 3

graduale, quod significat profectum vitæ; & alleluia, quod significat spiritualem exultationem; vel tractus in officijs luctuosus, qui significat spiritualem gemitum; hæc enim consequi debent in populo ex prædicta doctrina. Perfectè autem populus instruitur per doctrinam Christi in Euangelio contentam, quæ à summis ministris legitur, scilicet à Diaconibus. Et quia Christo credimus tamquam diuinæ veritati (secundum illud Ioan. octauo, Si veritatem dico vobis, quare non creditis mihi?) lecto Euangelio, symbolum fidei cantatur, in quo populus ostendit, se per fidem Christi doctrinæ assentire. Cantatur autem hoc symbolum in festis, de quibus fit aliqua mentio in symbolo, sicut in festis Christi & beatæ Virginis & Apostolorum (qui hanc fidem fundauerunt) & alijs huiusmodi. Sic igitur populo preparato & instructo, consequenter acceditur ad celebrationem mysterij, quod quidem & offertur vt sacrificium, & consecratur, & sumitur vt sacramentum. Vnde primo peragitur oblatio, secundo consecratio materiz oblatæ, tertio eiusdem perceptio.

Circa oblationem verò duo aguntur, scilicet laus populi in canu offertorij: (per quod significatur læticia offerentium) & oratio sacerdotis, qui petit vt oblatio populi sit Deo accepta. Vnde & Paralipomena. 29. dixit David, Ego in simplicitate cordis mei latus obtuli vniuersa hæc; & populum tuum, qui hic repertus est, vidi cum ingenti gaudio tibi offerre donaria: & postea orat, dicens, Domine Deus custodi hanc voluntatē. Deinde circa consecrationē, quæ supernaturali virtute agitur, primo excitatur populus ad deuotionē in præfatione: vnde & monetur sursum corda habere ad Dominum. Et idē finita præfatione, populus deuotē laudat diuinitatem Christi, cum angelis, dicens, Sanctus, Sanctus, Sanctus; & humanitatem cum pueris, dicens, Benedictus qui venit. Deinde sacerdos secreto commemorat, primo

quidem, pro quibus hoc sacrificium offertur, scilicet pro vniuersali ecclesia, & pro his, qui in sublimitate sunt constituti, 1. Timoth. 2. & specialiter quosdam qui offerunt, vel pro quibus offertur. Secundo commemorat sanctos, quorum patrocinia implorat pro prædictis, cum dicit, Communicantes, & memoriam venerantes, &c. Tertio, petitionem concludit, cum dicit, Vt hæc oblatio sit illis, pro quibus offertur, salutaris. Deinde accedit ad ipsam consecrationem, in qua primo petit consecrationis effectum, cum dicit, Quam oblationem tu Deus, &c. Secundo, consecrationem peragit per verba Saluatoris, cum dicit, Qui pridie, &c. Tertio, excusat præsumptionem per obedientiam ad mandatum Christi, cum dicit, Vnde & memores. Quarto, petit hoc sacrificium peractum, esse Deo acceptum, cum dicit, Supra quæ propitio, &c. Quinto petit huius sacrificij & sacramenti effectum. Primo quidem, quantum ad ipsos sumentes, cum dicit, Supplices te rogamus. Secundo, quantum ad mortuos, qui iam sumere non possunt, cum dicit, Memento etiam Domine, &c. Tertio, specialiter quantum ad ipsos sacerdotes offerentes, cum dicit, Nobis quoque peccatoribus, &c. Deinde agitur de perceptione sacramenti, & primo preparatur populus ad percipiendum. Primo quidem, per orationem communem totius populi (quæ est oratio Dominica, in qua petimus panem quotidianum nobis dari) & etiam priuatam, quam specialiter sacerdos pro populo offert, cum dicit, Libera nos quæsumus Domine, &c. Secundo, preparatur populus per pacem, quæ datur, dicendo, Agnus Dei. Est enim hoc sacramentum vnitatis & pacis, vt supra dictum est*. In missis tamen defunctorum, in quibus sacrificium offertur, non pro pace præsentis, sed pro requie mortuorum pax intermittitur. Deinde sequitur perceptio sacramenti, primo percipiente sacerdote, & postmodum alijs dante, quia vt Dionysius* dicit 3. cap. eccles. hier. ille, qui alijs diuina tradit, primo debet ipse particeps esse.

q. 79. a. 1
 c. 9. 73.
 ar. 4.
 c. 3. eccl.
 hier. non
 multum
 procul a
 p̄n.

Vlti-

Vltimo autem tota missæ celebratio in gratiarum actione terminatur, populo exultante pro sumptione mysterij, (quod significat cantus post communionē) & sacerdote per orationem gratias offerente, sicut & Christus celebrata cæna cum discipulis, hymnum dixit, vt dicitur Matth. 26.

Ad primum ergo dicendum, quòd consecratio solis verbis Christi conficitur. Alia verò necesse est addere ad præparationem populi sumentis, sicut dictum est f.

In corp. initio.

Ad secundum dicendum, quòd sicut dicitur Ioan. vlt. Multa sunt à Domino facta vel dicta, quæ Euangelistæ non scripserunt. Inter quæ fuit hoc, quòd Dominus in cæna oculos leuauit in cælum: quod tamen ecclesia ex traditione Apostolorum habuit. Rationabile enim videtur, vt qui in suscitatione Lazari (vt habetur Ioan. 11.) & in oratione, quam pro discipulis fecit, Ioan. 17. Oculos leuauit ad Patrem, in huius sacramenti institutione multo magis hoc fecerit, tamquam in re potiori. Quod autem dicitur, Manducate & comedite, non differt, quantum ad sensum: nec multum refert quid dicatur, præsertim cum verba illa non sint de forma, vt supra dictum est *. Quod autem additur, omnes, intelligitur in verbis Euangelij, licet non exprimat: quia ipse dixerat Ioan. 6. Nisi manducaueritis carnem filij hominis, non habebitis vitam in vobis.

q. 78. a. 3 et a. 1. ad 2. arg.

Ad tertium dicendum, quòd eucharistia est sacramentum totius ecclesiasticæ vnitatis. Et idè specialiter in hoc sacramento magis, quam in alijs debet fieri mentio de omnibus, quæ pertinent ad salutem totius ecclesiæ.

Ad quartum dicendum, quòd instructio fidei est duplex. Vna quæ fit nouiter imbuendis, scilicet catechumenis: & talis instructio fit circa baptismum. Alia autem est instructio, qua instruitur fidelis populus, qui communicat huic mysterio: & talis instructio fit in hoc sacramento. Et tamen ab hac instructione

*De cons.
l. i. c. 64.
Episcop⁹.*

nō repelluntur etiam catechumeni & infideles. Vnde dicitur de consecr. distinct. 1. * Episcopus nullum prohibeat ingredi in ecclesiam, & audire verbum Dei, siue gentilem, siue hæreticum, siue Iudæum, usque ad missam catechumenorum, in qua scilicet continetur instructio fidei.

*In lib. de
vra. Do-
min. non
multū re
motè an-
te fin.*

Ad quintum dicendum, quòd in hoc sacramento & maior deuotio requiritur, quàm in alijs sacramentis (propter hoc, quòd in hoc sacramento totus Christus continetur) & etiam communior; quia in hoc sacramento requiritur deuotio totius populi Christi, pro quo sacrificium offertur, & non solum percipientium sacramentum, sicut in alijs sacramentis. Et idèd, vt Cyprianus dicit *, Sacerdos præfatione præmissa parat fratrum mentes, dicendo, Sursum corda: vt dum respondet plebs, Habemus ad Dominum, admoneatur nihil aliud se, quàm Deum cogitare debere.

*In solut.
ad 3. ar-
gum. in
suo art.*

Ad sextum dicendum, quòd in hoc sacramento (sicut dictum est *) tanguntur ea, quæ pertinent ad totam ecclesiam. Et idèd quædam dicuntur à choro, quæ pertinent ad populum. Quorum quædam chorus totaliter prosequitur, quæ scilicet toti populo inspirantur. Quædam verò populus prosequitur, sacerdotè inchoante, qui personam Dei gerit, in signum, quòd talia peruenerunt ad populum ex reuelatione diuina, sicut fides & gloria caelestis. Et idèd sacerdos inchoat Symbolum fidei, & Gloria in excelsis Deo. Quædam verò dicuntur per ministros, sicut doctrina veteris, & noui Testamenti, in signum, quòd per ministros à Deo missos, est doctrina hæc populis annūtiata. Quædam verò sacerdos solus prosequitur, quæ scilicet ad proprium officium sacerdotis pertinet: vt scilicet dona & preces offerat pro populo, sicut dicitur Heb. 5. In his tamen quædam dicit publicè, scilicet quæ pertinent & ad sacerdotem, & ad populum, sicut sunt orationes communes. Quædam verò pertinent ad solum sacerdotem, sicut oblatio & con-

secra-

secratio: & idè quæ circa hæc sunt dicenda, occultè à sacerdote dicuntur. In vtrisque tamen excitat attentionem populi dicendo, Dominus vobiscum: & expectat assensum dicentium, Amen. Et idè etiam in his, quæ secretè dicuntur, publicè præmittit, Dominus vobiscum: & subiungit, Per omnia sæcula sæculorum. Vel secretè aliqua sacerdos dicit, in signum, quòd circa Christi passionem discipuli non nisi occultè constabantur Christum.

Ad septimum dicendum, quòd efficacia verborum sacramentalium impediri potest per intentionem sacerdotis. Nec tamen est inconueniens, quòd à Deo petamus id quod certissimè scimus ipsum facturum, sicut Christus Ioannis decimosextimo petijt suam clarificationem. Non tamen videtur ibi sacerdos orare, vt consecratio impleatur, sed vt nobis fiat fructuosa. Vnde signanter dicit, Vt nobis corpus & sanguis fiat. Et hoc significant verba, quæ præmittit dicens, Hanc oblationem facere digneris benedictam, secundum * Augustinum, id est, per quam benedicamur, scilicet per gratiam: ascriptam, id est, per quam in cælo ascribamur: ratam, id est, per quam de visceribus Christi esse censeamur: rationabilem, id est, per quam à bestiali sensu exuamur: acceptabilem, vt qui nobis ipsis displicemus, per hanc acceptabiles eius vnico filio simus.

Ad octauum dicendum, quòd licet hoc sacramentum ex seipso præferatur omnibus antiquis sacrificijs: tamen sacrificia antiquorum fuerunt Deo acceptissima ex eorum deuotione. Petit ergo sacerdos, vt sic hoc sacrificium acceptetur à Deo ex deuotione offerentium, sicut illa accepta fuerunt Deo.

Ad nonum dicendum, quòd sacerdos non petit neque quòd species sacramentales deferantur in cælum, neque corpus Christi verum, quod ibi esse non definit. Sed petit hoc pro corpore mystico (quod scilicet in hoc sacramento significatur) vt scilicet

ora-

*de cõf. d.
2. ca 72.
Verũ sub,
à med.*

orationes sacerdotis, & populi, angelus assistens diuinis mysterijs, Deo representet: secundum illud Apocalyps. octauo, Ascendit fumus incensorum de oblationibus sanctorum de manu angeli. Sublime autem altare Dei dicitur vel ipsa ecclesia triumphans, in quam transferri petimus, vel ipse Deus, cuius participationem petimus: de hoc enim altari dicitur Exodi vigesimo, Non ascendes ad altare meum per gradus; id est, in trinitate gradus non facies. Vel per angelum intelligitur ipse Christus, qui est magni consilij angelus, qui corpus suum mysticum Deo patri coniungit, & ecclesie triumphanti. Et propter hoc etiam missa nominatur: quia per Angelum, sacerdos preces ad Deum mittit, sicut populus per sacerdotem: vel quia Christus est hostia nobis missa à Deo. Vnde & in fine missæ diaconus in festiuis diebus populum licentiat, dicens, Ite, missa est, scilicet hostia ad Deum per Angelum: vt scilicet sit Deo accepta.

ARTIC. V.

Utrum ea, quæ in celebratione huius sacramenti aguntur, sint conuenientia?

508

4 sent. d.
12. exp.
lit. et op.
65. c. 5. q.
opus. 66.
per totū.

AD quintum sic proceditur. Videtur, quod ea quæ in celebratione huius sacramenti aguntur, non sint conuenientia. Hoc enim sacramentum ad nouum testamentum pertinet, vt ex forma ipsius apparet. In nouo autem testamento non sunt obseruanda cæremonia veteris testamenti, ad quas pertinebat, quod sacerdos, & ministri aqua lauabantur, quando accedebant ad offerendum: legitur enim Exodi trigesimo, Lauabunt Aaron & filij eius manus suas ac pedes, quando ingressuri sunt tabernaculum testimonij, & quando accessuri sunt ad altare. Non est ergo conueniens, quod sacerdos lauet manus suas inter missarum solemnias.

¶ 2 Præterea, Ibidem Dominus mandauit, quod Aaron adoleret incensum suauè fragrans super altare, quod erat ante propitiatorium. Quod etiam pertinet.